

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis Et Breviarii Romani

In quibus origo cuiusque Ritus, Causæ historicæ, vel mysticæ, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, Obligatio, & exquisitus Vsus, additis opportunè Decretis omnibus S. Rituum Congregationis, quàm breuissimè explicantur

Gavanti, Bartolommeo

Antverpiæ, 1646

De Officio paruo B. Virginis Mariæ. Cap. I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40233

SECTIONONA.

De Appendicibus Breuiarij.

N fine Breuiarij addita sunt quædam, quæ dici possunt Appendices; quia non sunt partes Horarum Canoniarum, nec ad eas nisi remotè pertinent: de quibus, ordine Breuiarij seruato, nunc restat dicendum.

SECTIONIS NONÆ CAPITA VI.

- 1 De Officio paruo beate Virginis Mariæ.
- 2 De Officio Defunctorum.
- 3 De Psalmis Gradualibus.

- 4 De Psalmis Pœnitentialibus.
- 5 De Ordine Commendationis animæ.
- 6 De Benedictione mensæ & Itinerario Clericorum.

De Officio paruo beate Virginis Mariæ.

CAPVT I.

A Petro Damiani Cardinali fuit institutum Officium, quod dicitur paruum beate Virginis, ante annum 1056; ait Baronius eodem anno in *Annalibus*: vel restitutum, vt scribunt in *Vita eiusdem Petri Flamialis & Fortunatus*, quæ habetur initio Operum eiusdem; Gregorio VII. iubente, vt addit Hieron. Rubeus in *Histor. Rauennat.* quod puto verius; quia Paulus Diaconus in *Expositione Regule sancti Benedicti*, quæ habetur M. S. in Bibliotheca Aniciana Collegij S. Gregorij de Vrbe, scribit, quod Gregorius III. & Zacharias, Summi Pontifices, qui vixere ante annum 752. præceperunt Cassinensi Congregationi, vt omni tempore vnâ

cum Officio diuino recitarent etiam Officium B. Virginis; ergo antiquiorem habet auctorem. Decreto deinde Urbani II. in Concilio Claramont. anno 1096. mense Nouembri, recitari ab omnibus Ecclesiasticis quotidie iussum est, vt notat Radul. *Propos.* 20. Consuetudo tamen hæc, seu lex, fortasse non fuit vbique recepta; quæ paulatim in communem vsum abiit: vnde Summistæ omnes dicunt, vsu tantum vim legis habente, non Iure scripto illud recitari. quod notat Azor. *par. 1. lib. 10. cap. 16.*

2 Extra Chorum nunc temporis nemo tenetur hoc Officium recitare, contra Nauar. *de Orat. cap. 10. num. 3.* qui tamen *Miscell.* 77. mutauit sententiam, ob Bullam Pij V. qui in Bulla edita pro Breuiario tollit omnem obligationem recitandi hoc Officium extra Chorum.

A a

3 Pen-

3 Pensionarij extra Chorum tenentur ad recitationem quotidianam huius Officij, sub pœna restitutionis fructuum pensionis ad ratam, eâ ratione, quam attulimus suprâ in restitutione fructuum beneficij *Section. 1. cap. 6 num. 2. pag. 11.* vt patet in Bulla Pij V. hac de re edita: *Ex proximo Lateranensi.*

4 Quòd si Pensionarij recitent Horas Canonicas maiores ratione Ordinis sacri, vel Beneficij, tunc eximuntur ab onere recitandi huius Officij parui; imò verò etiam, si ex pietate tantùm recitent Officium maius: quod docent communiter Doctores. Vide Azor. *loco citat. cap. 4. quest. 3.*

5 In Choro, si adest consuetudo recitandi hoc Officium, obligat adhuc; cùm Pius V. eandem potiùs confirmauerit in Bulla Breuiarij: non tamen Canonicus extra Chorum tenetur ad illud recitandum, vt docet Azor. *loco cit. cap. 16.* si vtatur Breuiario Pij V.

6 Imò sacra Rituum Congregatio die prima Septemb. anno 1607. decreuit, seruandam esse quoque eam consuetudinem, qua recitatur in Choro hoc Officium in Semiduplicibus, & Dominicis, non obstante Rubrica Breuiarij, de qua mox dicemus; quia nimirum Pius V. in Bulla Breuiarij habet hæc verba: *Sine praiudicio sanctæ consuetudinis illarum Ecclesiarum, in quibus Officium paruum B. Virginis in Choro dici consueuerat; ita vt in prædictis Ecclesijs seruetur ipsa laudabilis consuetudo celebrandi more solito prædictum Officium. More, ait, solito;* ergo & in Dominicis, & in Semiduplicibus, si adest consuetudo. Tandem Urbanus VIII. de consilio sacre Rituum Congregationis decreuit 2. Ia-

nuarij 1627. etiam mutato proprio Breuiario, & Romano acceptato, adhuc eos teneri ad quotidianam Officij beatæ Virginis recitationem, qui antea ex consuetudine tenebantur: & Decretum fuit impressum Romæ, instante Abbate Ripolensis Monasterij in Catalonia.

7. Quando verò sit aliàs dicendum in Choro, explicatur in Rubricis Breuiarij circa finem eiusdem: nam omittitur, quando sit Officium nouem Lectionum (excepta consuetudine numero præcedenti allegata) & hac de causa, quod doleo, in multis Ecclesijs Festa plura nouem Lectionum introducta sunt, Regularibus quoque eadem celebrantibus, vt relegetur à Choro Officium paruum B. Virginis. Ipsi viderint.

8 Non item dicitur in Vigilia Natiuitatis Domini; quod etiam notatum reperi in Breuiar. M. S. nec in Feriis maioris Hebdomadæ, vt vni Christo vacemus, aliàs autem in Breu. M. S. & 1550. triduum tantùm vltimum maioris Hebdomadæ excipiebatur in recitatione huius Officij: nec infra Octauas Paschæ: quod & tradit Radulph. *Propos. 20.* propter temporis, inquit, incongruentiam: nec infra Octauas Pentecostes, vt in Breu. M. S. & 1550. nec in Sabbatis, quando sit Officium de beata Maria; ne bis, ait Radulph. videatur dici idem Officium. Quibus diebus omittitur à primis Vesperis, & in Vigilia Natiuitatis à Matutino, vt in Breuiar. etiam M. S. & 1550. antea recitabatur in Choro, etiam in Festis Duplicibus maioribus, vt testantur Breuiaria prædicta M. S. & 1550. non puto tamen vbique; quia adhuc seruaretur hic ritus, ob ea quæ diximus *num. 6.*

9 De modo illud recitandi tum in Choro, tum extra Chorum nunc dicamus. Nam septem Horas habet, & Horæ easdem partes, quas in Horis Canonicis enumerauimus; vt in numero earum septenario easdem causas mediteris erga B. Virginem, quas erga Deum significauimus in Horis Canonicis *Secl. 1. cap. 3. num. 5. & 6. pag. 2.*

10 Concordant hæc Horæ cum antiquis, vt satis indicat Radulph. *loco citato*, & cum Breuiar. M. S. exceptis his quæ sequuntur. Nam in Breu. 1550. additur Hymno, *Memento salutis auctoris* (qui est de Hymno ad Vesperas Natiuitatis Domini) sequens alter Versus, *Maria mater gratiæ*; qui olim erat vltimus Hymni, *O gloriosa*, ex Michaële Timotheo *de Hymnis lib. 4. Hymn. 32.* Ante secundam Lectionem addidere Benedictionem, quæ in M. S. non erat: mutata est tamen à Pio V. in eam quæ nunc legitur. Ad Horas omnes fiebat commemoratio Apostolorum, & omnium Sanctorum, quæ hodie fit ad Vesperas & Laudes tantum. Extat Bulla Pij V. anno 1575. qua prohibentur Officia beatæ Virginis vulgari sermone edita; & approbatur quod hodie habetur, additis aliis quæ in eodem Officio leguntur.

11 Quadruplex item mutatio huius Officij indicatur à Radulpho *loco citato*, & habetur in Breuiar. M. S. & 1550. in Aduentu, post Natiuitatem, tempore Paschali, & reliquo anni tempore: & congruit varietati temporum. Tempore Passionis nulla fit detractio, sed dicitur *Gloria Patri* in Inuitatorio, & *ꝛ. 3.* vt in Festis Sanctorum. Tempore Paschali dicuntur in Noct. tres Antiphonæ, vt aliàs, quia non est

Officium de Festo. An verò addendum sit *Alleluia* Inuitatorio, Antiphonis, Responsoriis, &c. dubitauerunt non pauci. Ex vna parte negant, ad distinctionem Horarum maiorum Canonicarum; & quia Rubrica hac de re in loco proprio Breuiarij non habetur: ex altera affirmant; & videtur haberi satis in Officio simili beatæ Mariæ in Sabbato. Neque minùs resonare debet *Alleluia* in Officio paruo beatæ Virginis, quàm in Officio Christi, qui suæ Resurrectionis prima Matri gaudia & maiora dedit. Nihilominùs tamen non est addendum *Alleluia*, ex Decreto sacre Rituum Congregationis 28. *Martij 1626.* Mutatur etiam in Nocturno Antiphona *Post partum* in *Angelus Domini* tempore Aduentus, & in Officio Annuntiationis & Conceptionis beatæ Virginis, quia propriè & principaliter representant tempus ante Natiuitatem Christi, & mysterium Incarnationis: quod sonat Antiphona *Angelus Domini.*

12 Si contingat transferri Festum Purificationis ob Dominicam priuilegiatam, seu aliam ob causam; eo casu transfertur etiam mutatio Officij, quam supra significauimus. quod expressè dicitur in Breuiario 1550. sed extra Chorum mutatur die 3. Februarij; quia in hoc casu attenditur Festum; non Officium Chori.

13 In Choro dicitur hoc modo. Preponitur Officio diei in Martinis & Vesperis, in aliis Horis postponitur. Docet idem Radulph. *loco cit.* ex vsu Romano; secundum vsum, inquit, Fratrum Minorum, quorum Breuiaria adhibita sunt, vt aliàs diximus, exclusis aliis à Nicolao III. Habetur etiam hic ritus in Breuiar. M. S. & 1550. Ratio esse potest, quia diuiditur Officium

in antemeridianum & pomeridianum. Vtrumque verò, auspice B. Virgine, inchoari debet, præmissis eiusdem Horis paruis, Matutino & Vesperis maioribus, de Officio diei: & eo casu omittitur *ψ*. in fine, *Fidelium animæ*. Reliquæ Horæ postponuntur, vti minores Horis Canonicis. Prima de beata Virgine dicitur, antequam legatur Martyrologium; quod non est pars Horæ primæ, sed quid superadditum, vt supra docuimus: vnde & à multis legitur extra Chorum in loco Capituli.

14 Extra Chorum dicitur pro oportunitate temporis. Et primò ante quamcumque Horam dici debet Saluatio Angelica, vt in Breuiario 1550. præscribitur, & Durand. docet *lib. 5. cap. 2.* tum in fine vltimæ Horæ, si plures simul recitentur, vt Durandus *ibidem.*

15 Diuidi quoque potest in priuata recitatione, ex causa, Matutinum à Laudibus, dicta in fine Salutatione Angelica, & eadem repetita ante Laudes; vt in simili casu diximus de Horis Canonicis cum Nauarro *suprà Sect. 4. cap. 2. num. 3. & 4. pag. 52.*

16 Proposita est Indulgentia centum dierum recitantibus dictum Officiu iuxta Rubricas Breuiarij à Pio V. in *Bulla eiusdem Breuiarij.*

De Officio Defunctorum.

C A P. I I.

Officiu Defunctorum dictum est Agenda à Walafrid. *cap. 25.* & à Durand. *lib. 7. cap. 35.* quia agere significat celebrare. item Exequiæ, ab August. *lib. de Cura pro mortuis:* non quia extra alia sequuntur, vt quidam definiuere; sed quia, ex Durand. *ibid.* extra viuos mor-

tui sepeliuntur, & extra Horas Canonicas hoc Officiu proprius habet ritus. Donatus definit Exequias, quia mortuus præibat, ceteri sequebantur in funere. Cùm autem hodie in funere præcedat Clerus cadauer mortui, dicere possumus, nos mortuum sequi, quia obiit ille prius. Exequias explicat ab executione dictas Mutius Capucinus *de Offic. mort. cap. 6.* quia, inquit, executioni mandanda est Defunctorum voluntas.

2 De hoc Officio habetur Canon *Extra. de Celebratione Missar. cap. Cum cantantur* * ab Apostolis ortum habet, ex Dion. *de Ecclesiast. Hierarch. cap. 7.* ab Origene auctum fuisse dicitur, teste Augustino in *lib. Enchirid.* & Ilidoro *de Officijs Ecclesiasticis.* S. Augustino tamquam auctori tribuit Iacobus de Valentia in *Exposit. Hymni Te Deum.* Auctor ligni vitæ *lib. 5.* auctorem huius Officij facit Amalariu *cap. 79. de Ordine Antiphon.* indicat, se collegisse ex Romano & Mertenfi Antiphonarijs ea quæ recta sibi visa sunt de ordine sepulturæ. Responsoria composuit Mauritius Episcopus Parisiensis, qui obiit anno 1196. teste sancto Antonino citato à Demochare *Tom. 2. de Sacrificio Missæ cap. 18.* Orationes, *Deus qui inter Apostolicos, & Fidelium,* habentur in Sacramentario Gregoriano. Pius V. addidit Orationes tres, nimirum pro die Depositionis Defuncti, Anniuersario, patre & matre Sacerdotis, vel recitantium eandem Orationem, non cuiuscumque; in quo non pauci errant: & tamen Oratio ipsa indicat, de patre & matre recitantis tantum ibi fieri commemorationem; non aliorum. Oratio *Absolue* est in Sacramentario Gregoriano. Clemens VIII. addidit alia